EURÓPSKA
KOMISIA

V Bruseli 14. 12. 2020
COM(2020) 804 final

SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE

Výročná správa za rok 2020

o vykonávaní nástrojov EÚ na financovanie vonkajších činností v roku 2019

{SWD(2020) 336 final}

Obsah

Plnenie globálnych záväzkov 1
EÚ: silný globálny aktér 1
Humanitárna pomoc 2
Vykonávanie Agendy 2030 2
Globálne priority 3
Zelená dohoda 3
Aliancie pre udržateľný rast 4
Ľudský rozvoj 5
Partnerstvo v oblasti migrácie 6
Mier a bezpečnosť 6
Ľudské práva, demokracia, základné hodnoty 7
Technológie a inovácia 7
Globálny vplyv 8
Afrika 8
Ázia, Stredná Ázia a Tichomorie 9
Región rozširovania 9
Európske susedstvo 10
Latinská Amerika a Karibik 11
Blízky východ/región Perzského zálivu 11

Plnenie globálnych záväzkov

Hoci v roku 2019 pretrvávala geopolitická nestabilita, Európska únia pokračovala v práci na zabezpečovaní toho, aby bolo na svete viac mieru, spravodlivosti a prosperity. Naša planéta a jej obyvatelia prechádzajú rýchlymi zmenami a zažívajú environmentálne, politické a technologické narušenie.

V tomto čoraz nestabilnejšom svete EÚ reagovala komplexne a využila celú škálu svojich politík a nástrojov, či už ide o diplomatické, finančné, bezpečnostné alebo obchodné politiky a nástroje, a takisto opatrenia v oblasti udržateľného rozvoja alebo humanitárnu pomoc. V roku 2019 EÚ pokračovala vo svojej práci na reforme multilaterálneho systému a udržiavala si vedúce postavenie vo svete v súvislosti so súčasnými a budúcimi výzvami a zintenzívnila svoju spoluprácu a partnerstvo s regionálnymi organizáciami, ktoré sú nevyhnutné na zabezpečenie globálneho udržateľného rozvoja, dodržiavania ľudských práv a účinnej medzinárodnej spolupráce.

Táto správa načrtáva kľúčové aspekty finančnej podpory EÚ určenej na medzinárodnú spoluprácu a rozvoj, humanitárnu pomoc, zahraničnú politiku a rozširovanie v roku 2019[1]. Poukazuje na to, ako najväčší obchodný blok na svete a najväčší zdroj oficiálnej rozvojovej pomoci pomáha zlepšovať životy miliónov ľudí vo viac než 120 krajinách na celom svete, bojuje proti nerovnosti, prijíma ľudský rozvoj, umožňuje mladým ľuďom aby využívali svoj potenciál, a podporuje spravodlivý a udržateľný rast a spoločnosti na celom svete.

V roku 2019 EÚ a jej členské štáty investovali do oficiálnej rozvojovej pomoci 75,2 miliardy EUR – teda 55,2 % celkovej celosvetovej pomoci[2].

EÚ: silný globálny aktér

Globálna stratégia EÚ pre zahraničnú a bezpečnostnú politiku[3] umožňuje EÚ konať spoločne pri riešení zložitých globálnych výziev. Pri plnení piatich pôvodných priorít stratégie[4] EÚ v roku 2019 pokračovala v presadzovaní globálneho poriadku založeného na medzinárodnom práve, ktorého ústredným prvkom je Organizácia Spojených národov, a to v partnerstve s regionálnymi organizáciami. Prelomové trojstranné partnerstvo medzi Africkou úniou, EÚ a OSN vydláždilo cestu pre užšiu spoluprácu na širšej mierovej a bezpečnostnej agende, zatiaľ čo podpora spoločných ozbrojených síl skupiny G5 Sahel ukázala význam investícií do regionálnych bezpečnostných partnerstiev.

EÚ si v roku 2019 zachovala komplexný prístup ku konfliktom a bezpečnostným krízam prostredníctvom zásahov v rámci nástroja na podporu stability a mieru[5] a prostredníctvom opatrení spoločnej zahraničnej a bezpečnostnej politiky na celom svete. Tieto opatrenia sa týkali zásadných kríz v krajinách, ako sú Afganistan, Irak, Jemen, Južný Sudán, Konžská demokratická republika, Libanon, Líbya, Mali, Nigéria, Pakistan, Somálsko, Stredoafrická republika, Sudán, Sýria, Turecko, Ukrajina a Venezuela.

---

1 Podrobnejšie informácie sa nachádzajú v pracovnom dokumente útvarov Komisie, ktorý je priložený k tejto výročnej správe, konkrétne v časti I – Úvod.

2 https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/sk/IP_20_674.

3 https://eeas.europa.eu/topics/eu-global-strategy/17304/global-strategy-european-unions-foreign-and-security-policy_en.

4 Bezpečnosť a obrana, odolnosť, integrovaný prístup, vnútorná a vonkajšia bezpečnosť a regionálne a tematické stratégie.

5 https://ec.europa.eu/fpi/news/eu%E2%80%99s-instrument-contributing-stability-and-peace-icsp_en.

EÚ ako jeden z mála aktérov pôsobiacich na globálnej úrovni s komplexným súborom politických nástrojov preberá väčšiu zodpovednosť za svoju obranu a za pomoc partnerom v úsilí o mier a bezpečnosť. Pokroky týkajúce sa koordinovaného ročného hodnotenia obrany[6], útvaru pre plánovanie a vedenie vojenských operácií[7], Programu rozvoja európskeho obranného priemyslu, spoločného vyhlásenia EÚ a NATO[8] a stálej štruktúrovanej spolupráce[9] sú významné a historické úspechy. V rámci nástrojov zahraničnej politiky EÚ pokračovalo úsilie v oblasti budovania inštitúcií vrátane nástrojov technickej pomoci, výmeny informácií a twinningu s cieľom podporiť reformy a zlepšiť strategické politiky EÚ v partnerských krajinách.

EÚ ako najväčší svetový obchodný blok a zdroj priamych zahraničných investícií naďalej spolupracuje s medzinárodnými partnermi na podpore slobodného a spravodlivého medzinárodného obchodného systému, a to aj prostredníctvom reformy Svetovej obchodnej organizácie.

Humanitárna pomoc

V dôsledku zložitých kríz, ktoré často viedli k hromadnému vysídľovaniu ľudí, prírodným katastrofám a epidémiám, bola potreba humanitárnej pomoci v roku 2019 rekordne vysoká. EÚ bola naďalej hlavným poskytovateľom humanitárnej pomoci a zmobilizovala 2,4 miliardy EUR na pomoc miliónom ľudí vo viac než 80 krajinách.

Značná časť pomoci EÚ bola poskytnutá ľuďom postihnutým krízou v Sýrii a v susedných štátoch. Komisia pokračovala vo vykonávaní humanitárnej zložky nástroja EÚ pre utečencov v Turecku[10], a to najmä prostredníctvom núdzovej záchrannej sociálnej siete[11].

Mechanizmus Únie v oblasti civilnej ochrany[12] bol v roku 2019 aktivovaný 20-krát v prípade katastrof v EÚ a mimo nej vrátane ničivých lesných požiarov v Bolívii, Guatemale, Izraeli a Libanone.

Vykonávanie Agendy 2030

V súlade s Európskym konsenzom o rozvoji EÚ v roku 2019 pokračovala v podpore vykonávania Agendy 2030 pre udržateľný rozvoj, akčného programu z Addis Abeby o financovaní rozvoja a Parížskej dohody o zmene klímy na celosvetovej úrovni, a to v priamej spolupráci s partnerskými krajinami.

Narastajúce nerovnosti, rastúci hlad, globálne otepľovanie, strata biodiverzity, sociálne nepokoje, konflikty a migrácia majú zhoršujúcu sa tendenciu, a to sa odzrkadľuje v celej Agende 2030. Na samite o cieľoch udržateľného rozvoja v roku 2019 sa preskúmal pokrok a zdôraznila sa potreba posunu v smerovaní rozvoja a urýchlenia snáh, aby sa dodržal termín stanovený na rok 2030. V rámci samitu bolo prijaté spoločné vyhlásenie EÚ a AKT (africké, karibské a tichomorské štáty) o vykonávaní Agendy 2030 a cieľov udržateľného rozvoja, v ktorom sa opätovne potvrdzuje záväzok napĺňať

---

6 https://www.eda.europa.eu/what-we-do/our-current-priorities/coordinated-annual-review-on-defence-(card).

7 https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-8798-2019-INIT/en/pdf.

8 https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2018/07/10/eu-nato-joint-declaration/.

9 Rozhodnutie Rady (SZBP) 2017/2315 z 11. decembra 2017 o nadviazaní stálej štruktúrovanej spolupráce (PESCO) a stanovení zoznamu zúčastnených členských štátov (Ú. v. EÚ L 331, 14.12.2017, s. 57).

10 https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/news_corner/migration_en.

11 https://ec.europa.eu/echo/essn_en.

12 https://ec.europa.eu/echo/what/civil-protection/mechanism_en.

Agendu 2030 a ktorého zámerom je posilniť spoluprácu v snahe urýchliť vykonávanie cieľov udržateľného rozvoja tak, aby nikto nezaostával.

Na júlovom politickom fóre OSN na vysokej úrovni v New Yorku EÚ predstavila pokrok pri plnení Agendy 2030 a cieľov udržateľného rozvoja v Únii a prostredníctvom medzinárodnej spolupráce EÚ. Medzi kľúčové iniciatívy predstavené na tomto podujatí patril diskusný dokument EÚ s názvom *Smerom k udržateľnej Európe do roku 2030*[13], monitorovacia správa Eurostatu z roku 2019 o pokroku v dosahovaní cieľov udržateľného rozvoja, prvá spoločná súhrnná správa o Európskom konsenze o rozvoji z roku 2017 a správa EÚ o súdržnosti politík v záujme rozvoja z roku 2019.

Spoločné plánovanie, spoločné rámce výsledkov a spoločné vykonávanie zvyšujú vplyv európskych fondov na dosahovanie cieľov udržateľného rozvoja. V roku 2019 sa v Stredoafrickej republike, Hondurase a Mali zaviedli spoločné programové dokumenty, zatiaľ čo v Kambodži sa rozšírila európska stratégia rozvojovej spolupráce. Do decembra sa zaviedlo 20 spoločných programových dokumentov.

Dosah činností v oblasti budovania inštitúcií sa rozšíril aj na krajiny, na ktoré sa vzťahujú rozvojové politiky EÚ na celom svete. Cieľom bolo podporiť politické priority EÚ a pomôcť krajinám pri vykonávaní ich národných rozvojových stratégií v súlade s normami EÚ, a tak prispieť k plneniu Agendy 2030 Organizácie Spojených národov a cieľov udržateľného rozvoja.

Globálne priority

Na konci roka 2019 predsedníčka novej Európskej komisie ešte viac upevnila ciele udržateľného rozvoja v oblasti tvorby politík a činnosti EÚ, pričom zdôraznila pokračujúci záväzok EÚ v oblasti udržateľnosti.

Zelená dohoda

Európska zelená dohoda[14], predložená koncom roka 2019, je neoddeliteľnou súčasťou stratégie Komisie na vykonávanie Agendy 2030 a cieľov udržateľného rozvoja a na nasmerovanie európskeho hospodárstva a spoločnosti na udržateľnejšiu cestu. **Zmena klímy** je jednou z hlavných výziev, ktorým svet čelí, prioritou vonkajšej činnosti EÚ a ústrednou témou zelenej dohody.

V roku 2019 EÚ posilnila svoj prístup k opatreniam v oblasti klímy prostredníctvom programov, ako je Globálna aliancia proti zmene klímy+[15], ktoré slúžia na budovanie odolnosti proti zmene klímy v partnerských krajinách, a to najmä v najmenej rozvinutých krajinách a malých ostrovných rozvojových štátoch, pričom celkovo financovala viac než 80 projektov.

Prostredníctvom nástroja pre život prispôsobený miestnej klíme[16] sa poskytli finančné prostriedky na opatrenia v oblasti zmeny klímy viac než 240 miestnym samosprávam, ktoré zastupujú 6 miliónov ľudí v 14 krajinách. Druhá, rozšírená fáza sa začala koncom roka 2019.

Energia z udržateľných zdrojov je kľúčom k riešeniu zmeny klímy a jadrom zelenej dohody. V roku 2019 EÚ naďalej podporovala prístup k udržateľnej energii na celom svete, ako aj opatrenia

[13] https://ec.europa.eu/commission/publications/reflection-paper-towards-sustainable-europe-2030_sk.

[14] https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_sk.

[15] https://www.gcca.eu/.

[16] https://www.uncdf.org/local/homepage.

zamerané na energetickú efektívnosť. V decembri Európska rada podporila cieľ EÚ stať sa do roku 2050 prvým klimaticky neutrálnym kontinentom.

Dostupnosť vody a sanitárnych opatrení je všeobecným ľudským právom. V roku 2019 EÚ naďalej podporovala dostupnosť vody a sanitárnych opatrení, udržateľné a integrované vodné hospodárstvo a budovanie kapacít.

Jordánsko trpí vážnym nedostatkom vody. Prostriedky vo výške 21,5 milióna EUR z Regionálneho trustového fondu EÚ v reakcii na krízu v Sýrii zlepšili služby dodávky vody a spracovania odpadových vôd pre viac než 1 milión ľudí v guvernoráte Irbid.

EÚ presadzuje **rozvoj ekologického podnikania** v kľúčových hodnotových reťazcoch a podporuje financovanie globálneho prechodu na obehové hospodárstvo. Iniciatíva „SWITCH to Green" je v tejto oblasti hlavnou iniciatívou EÚ.

Závažným problémom je **strata biodiverzity a degradácia mnohých ekosystémov**. Oznámenie z roku 2019 s názvom *Posilnenie opatrení EÚ na ochranu a obnovu svetových lesov*[17] ponúka integrovaný rámec na boj proti odlesňovaniu a degradácii lesov.

V roku 2019 Komisia obnovila financovanie Fondu partnerstva pre kritické ekosystémy (*Critical Ecosystem Partnership Fund*), ktorý je vedúcim aktérom financovania kľúčových oblastí biodiverzity na celom svete.

Aliancie pre udržateľný rast

Spoločná práca je kľúčom k plneniu cieľov udržateľného rozvoja. Celosvetovú prosperitu možno dosiahnuť len prostredníctvom **dôstojného zamestnania a udržateľného hospodárskeho rastu** pre všetkých. V roku 2019 EÚ podporila opatrenia, ako je „Program udržateľného investičného prostredia a hodnotových reťazcov II" na financovanie globálnych a európskych iniciatív, ktoré podporujú kľúčové aspekty investičného prostredia, obchodu a rozvoja súkromného sektora.

Ťažiskom vonkajšieho investičného plánu Komisie (EIP) je Európsky fond pre udržateľný rozvoj (EFSD), ktorý v sebe spája nový nástroj záruk s dvoma regionálnymi investičnými platformami, Africkou investičnou platformou a investičnou platformou susedskej politiky, na podporu súkromných investícií v menej rozvinutých a rizikovejších podnikateľských prostrediach. EFSD do konca roka 2019 zmobilizoval približne 4,6 miliardy EUR z fondov EÚ, prostredníctvom ktorých by sa mali vytvoriť investície vo výške 47 miliárd EUR.

Prostredníctvom nástroja partnerstva (PI)[18] bola koncom roka 2019 podpísaná zmluva vo výške 5,7 milióna EUR v rámci nového partnerstva EÚ a OECD s cieľom pomôcť pri formovaní obchodných modelov pre udržateľný, inkluzívny a spravodlivejší rast.

V roku 2019 boli v spolupráci so skupinou Svetovej banky vytvorené dva trustové fondy zamerané na investičné prostredie priaznivé pre podnikanie: jeden na pomoc krajinám a regionálnym hospodárskym spoločenstvám v regióne AKT (12 miliónov EUR) a druhý na podporu subsaharskej Afriky (10 miliónov EUR).

[17] COM(2019) 352 final z 23. júla 2019.

[18] https://ec.europa.eu/fpi/what-we-do/partnership-instrument-advancing-eus-core-interests_en.

Viac než 40 regionálnych a dvojstranných programov v rámci iniciatívy „EU4Business“ vo Východnom partnerstve významne podporilo rozvoj MSP, čím doplnilo národné reformné plány.

Odstránenie chudoby vo všetkých jej aspektoch, boj proti diskriminácii a nerovnosti a dodržiavanie zásady „na nikoho nezabudnúť“ je ťažiskom Európskeho konsenzu o rozvoji.

Viac ako polovica svetovej populácie nemá prístup k dávkam sociálnej ochrany. EÚ podporuje programy sociálnej ochrany v 26 krajinách, ktoré predstavujú celkové investície vo výške 1 miliarda EUR.

Podľa globálnej správy o potravinových krízach z roku 2019 viac ako 113 miliónov ľudí v 53 krajinách zažilo v roku 2018 **akútny hlad**, ktorý si vyžadoval okamžitú pomoc. EÚ spolupracuje s partnermi pri riešení hladu a podvýživy detí a matiek, a to aj prostredníctvom podpory udržateľného a odolného poľnohospodárstva.

Iniciatíva „Rozvoj inteligentnej inovácie prostredníctvom výskumu v poľnohospodárstve“ (DeSIRA) financovaná z prostriedkov EÚ zmobilizovala približne 95 miliónov EUR na vybudovanie vnútroštátnych, regionálnych a globálnych kapacít v oblasti inovácií.

Ľudský rozvoj

Základným predpokladom udržateľného rozvoja je **dobré zdravie**. EÚ podporuje partnerské krajiny pri uplatňovaní prístupu „zdravie vo všetkých politikách“ s cieľom zlepšiť kvalitu, pokrytie a cenovú dostupnosť zdravotnej starostlivosti a posilniť systémy zdravotnej starostlivosti.

Polovica zdravotníckej pomoci EÚ (2,6 miliardy EUR v rozmedzí rokov 2014 až 2020) smeruje na globálne iniciatívy, ako je Globálny fond pre boj proti AIDS, tuberkulóze a malárii, Globálna aliancia pre vakcíny a imunizáciu (GAVI), Aliancia pre očkovacie látky a očkovanie, partnerstvo Svetovej zdravotníckej organizácie v oblasti všeobecne dostupnej zdravotnej starostlivosti a Populačný fond OSN.

Komisia v roku 2019 prisľúbila 550 miliónov EUR do globálneho fondu na roky 2020 – 2022.

Vzdelávanie je kľúčom k formovaniu budúcich generácií a základným predpokladom udržateľného rastu, kvalitnej zamestnanosti a rovnosti.

EÚ podporuje vzdelávanie v približne 100 krajinách, a to aj prostredníctvom partnerstiev, ako je Globálne partnerstvo pre vzdelávanie (GPE) a Vzdelávanie nepočká.

EÚ svojou podporou GPE prispela k zápisu 77 miliónov detí do základných škôl.

Partnerstvo v oblasti migrácie

EÚ pokračovala v uplatňovaní **vyváženého prístupu k migrácii**. V roku 2019 dosiahol počet medzinárodných migrantov celosvetovo takmer 272 miliónov, pričom takmer 70,8 milióna ľudí na celom svete je nútene vysídlených a svetová populácia utečencov dosahuje 25,9 milióna. Väčšina utečencov sa naďalej zdržiavala v rozvojových regiónoch.

Migrácia môže takisto **prehĺbiť nerovnosť**, a EÚ preto zintenzívnila svoje úsilie o zabezpečenie toho, aby migrácia viedla k inkluzívnemu rastu a udržateľnému rozvoju v krajinách pôvodu, ako aj v tranzitných a cieľových krajinách, aby to bolo prospešné pre všetky komunity. V júni Komisia uverejnila pracovný dokument útvarov Komisie s názvom *Riešenie nerovnosti v partnerských*

krajinách[19] a Rada v novembri prijala závery, v ktorých vyzýva EÚ a členské štáty, aby urýchlili svoje úsilie[20].

V roku 2019 schválil Núdzový trustový fond EÚ pre Afriku ďalších 36 programov a 16 prípadov dodatočného financovania vo svojich troch regiónoch (Sahel a Čadské jazero, Africký roh a severná Afrika) v celkovej výške 851 miliónov EUR.

Mier a bezpečnosť

Nástroj na podporu stability a mieru bol aj v roku 2019 kľúčovým nástrojom diplomacie EÚ v krízových situáciách a pri jej úsilí o stabilitu, predchádzanie konfliktom a ich riešenie a o budovanie mieru. Všetkých 46 opatrení prijatých v rámci reakcie na krízu bolo cielených priamo na politické priority EÚ a dopĺňalo prácu misií v rámci spoločnej bezpečnostnej a obrannej politiky.

V roku 2019 sa využívanie budovania kapacít na podporu bezpečnosti a rozvoja ďalej posilnilo formou nových opatrení, ktoré boli spustené v Burkine Faso, Nigeri, Somálsku a Tadžikistane.

Spustilo sa aj globálne opatrenie na podporu regionálnych školiacich stredísk v západnej Afrike, východnej Afrike a na Blízkom východe s cieľom vyškoliť vojenské subjekty v oblasti zdravia, odmínovania a civilnej ochrany.

V spolupráci s OSN a inými medzinárodnými organizáciami, najmä so Svetovou bankou a Africkou rozvojovou bankou, pokračovala práca na koordinácii medzinárodného úsilia v období počas konfliktu a po konflikte s cieľom podporiť prístup k financovaniu a preukázať pevný záväzok EÚ k multilateralizmu.

V roku 2019 bol prostredníctvom nástroja na podporu stability a mieru poskytnutý prvý príspevok EÚ do fondu OSN na budovanie mieru.

Po ukončení najväčšieho úsilia o medzinárodnú spoluprácu v oblasti jadrovej bezpečnosti bol jadrový areál v Černobyle v júli odovzdaný späť ukrajinským orgánom. Prostredníctvom svojho nástroja spolupráce v oblasti jadrovej bezpečnosti a programu technickej pomoci poskytla EÚ Spoločenstvu nezávislých štátov pomoc vo výške 431,6 milióna EUR.

EÚ pokračovala v podpore **právneho štátu, prístupu k spravodlivosti a posilňovania kapacít justičných orgánov** v partnerských krajinách na celom svete.

Ľudské práva, demokracia, základné hodnoty

Rok 2019 znamenal záverečnú fázu vykonávania **akčného plánu EÚ pre ľudské práva a demokraciu** (2015 – 2019) na podporu základných ľudských práv vrátane slobody prejavu, slobody zhromažďovania a slobody združovania, nediskriminácie a práv menšín. V roku 2019 EÚ využila európsky nástroj pre demokraciu a ľudské práva na financovanie približne 268 projektov vo výške 119,5 milióna EUR.

Mechanizmy EÚ pre obhajcov ľudských práv boli koncom roka 2019 obnovené na ďalšie 3 roky.

V kontexte pretrvávajúcich výziev v oblasti globálnej demokracie EÚ opätovne potvrdila svoj **záväzok voči demokratickým procesom** prostredníctvom programov v celkovej výške viac než 47,2 milióna EUR v 30 krajinách.

[19] SWD(2019) 280 final zo 16. júna 2019.

[20] https://www.consilium.europa.eu/sk/press/press-releases/2019/11/25/addressing-inequality-in-partner-countries-council-adopts-conclusions/.

EÚ vyslala 8 volebných pozorovateľských misií, 6 misií expertov na voľby a 7 nadväzujúcich misií a vytvorila verejnú databázu odporúčaní vydaných volebnými pozorovateľskými misiami. EÚ takisto podporila miestnych pozorovateľov volieb v 11 krajinách.

Rodová rovnosť a posilnenie postavenia žien a dievčat sú základnými hodnotami EÚ a jej medzinárodnej rozvojovej politiky. Akčný plán EÚ pre rodovú rovnosť sa zameriava na tri hlavné prioritné oblasti: zabezpečenie telesnej a duševnej integrity dievčat a žien, podpora sociálno-ekonomických a kultúrnych práv žien a dievčat a posilnenie postavenia dievčat a žien a ich účasti na rozhodovaní.

V roku 2019 sa pokračovalo vo vykonávaní iniciatívy Spotlight[21], transformatívneho partnerstva medzi EÚ a OSN, ktorého cieľom je odstrániť všetky formy násilia páchaného na ženách a dievčatách na celom svete. Program „Bezpečne a spravodlivo“ (25 miliónov EUR) zlepšuje pracovné podmienky migrantiek, ktoré sa sťahujú z 11 krajín Združenia národov juhovýchodnej Ázie (ASEAN) do krajín Perzského zálivu.

Program *WeEmpower* vo výške 22,5 milióna EUR zlepšuje angažovanosť verejného a súkromného sektora v oblasti rodovej rovnosti a posilnenie postavenia žien v práci.

EÚ takisto spustila program vo výške 3,75 milióna EUR na ďalšie posilnenie regionálnych a medzinárodných sietí vnútroštátnych inštitúcií pre ľudské práva a uverejnila výzvu na predkladanie projektov týkajúcich sa ochrany lesbičiek, gejov, bisexuálov, transrodových a/alebo intersexuálnych obhajcov ľudských práv. Zrealizovali sa aj opatrenia na riešenie rastúcich problémov súvisiacich so slobodou prejavu a slobodou médií. V rámci nástroja technickej pomoci „Media4Democracy“ sa financovalo niekoľko projektov.

Technológie a inovácia

Príspevok EÚ vo výške 200 miliónov EUR na nástroj pre rozvoj podnikania a inovácie na západnom Balkáne umožnil využiť celkové investície vo výške 958 miliónov EUR na podporu približne 4 700 spoločností, a teda poskytol viac než 2 800 pôžičiek, čím vytvoril takmer 80 000 pracovných miest a uľahčil 36 kapitálových investícií.

Prepojenosť zohráva zásadnú úlohu pri plnení cieľov udržateľného rozvoja, pričom kľúčovými sektormi sú doprava, energetika a digitalizácia. Odolná infraštruktúra podporuje inkluzívny a udržateľný rast a inovácie.

Nástroj partnerstva podporuje udržateľnú industrializáciu v Brazílii a Mexiku s cieľom oddeliť hospodársky rast od emisií uhlíka, a to najmä prostredníctvom podpory partnerstiev medzi EÚ a miestnymi podnikmi.

V roku 2019 vznikla pracovná skupina africko-európskej aliancie pre digitálne hospodárstvo, ktorá prispela k správe o stratégii digitálnej transformácie pre Afriku (2020 – 2030), ktorú uverejnila Africká únia.

Rastúci význam vedy, nových technológií a inovácií pre inkluzívny a udržateľný rozvoj v regiónoch AKT sa uznal zavedením programu vo výške 60 miliónov EUR v rámci 11. Európskeho rozvojového fondu na posilnenie inovačných ekosystémov a kapacít.

[21] https://www.spotlightinitiative.org/.

Globálny vplyv

EÚ na celom svete naďalej pracuje na znižovaní chudoby, boji proti nerovnostiam a na podpore udržateľného rozvoja a presadzovaní demokracie, mieru a bezpečnosti.

Afrika

Rokovania o obnovenej dohode o partnerstve so štátmi AKT, ktorá má nahradiť Dohodu z Cotonou a pretvoriť politické a hospodárske vzťahy s týmito partnermi, sa začali v roku 2019.

EÚ podporila proces prechodu k demokracii v Sudáne a udržala si silnú politickú aj finančnú podporu etiópskeho prechodu. EÚ spolu so Svetovou bankou a Africkou rozvojovou bankou stojí na čele iniciatívy Afrického rohu pre regionálnu integráciu a ekonomický rozvoj s Džibuti, Eritreou, Etiópiou, Keňou a Somálskom.

V roku 2019 EÚ pokrývala núdzové potreby v oblasti humanitárnej pomoci v siedmich krajinách, ktoré boli zasiahnuté sahelskou krízou: Burkina Faso, Mauritánia, Mali, Čad, Niger, Nigéria a Kamerun. EÚ vyčlenila viac než 187 miliónov EUR (vrátane viac ako 141 miliónov EUR pre najzraniteľnejšie obyvateľstvo krajín G5) na podporu humanitárnych intervencií.

EÚ podporila africkú iniciatívu v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov[22], ktorej cieľom je vyrábať do roku 2020 najmenej 10 GW energie z obnoviteľných zdrojov. EÚ má strategický záujem podporovať túto iniciatívu prostredníctvom cieľov, ktoré sú v súlade so zelenou dohodou EÚ, ako sa uvádza v partnerstve pre zelenú transformáciu a prístup k energii, ktoré je súčasťou budúcej komplexnej stratégie pre Afriku.

Civilné misie v rámci spoločnej bezpečnostnej a obrannej politiky boli v roku 2019 aktívne v Líbyi, Mali, Nigeri a Somálsku, pričom v Stredoafrickej republike bola zriadená nová misia na podporu reformy bezpečnostných síl s ich postupným nasadzovaním v celej krajine.

Kľúčová politická iniciatíva, africko-európska aliancia pre udržateľné investície a pracovné miesta, zaznamenala značný pokrok, pričom EÚ prostredníctvom vonkajšieho investičného plánu podporovala investície a znižovala s tým súvisiace riziká. EÚ takisto uľahčila štruktúrovaný verejno-súkromný dialóg v 32 afrických krajinách v rámci platformy vonkajšieho investičného plánu pre udržateľné podnikanie pre Afriku.

Prostredníctvom nástroja partnerstva EÚ naďalej plní hospodársky, obchodný a investičný rozmer svojho strategického partnerstva s Južnou Afrikou so zameraním na vykonávanie dohody o hospodárskom partnerstve (DHP) medzi EÚ a Juhoafrickým rozvojovým spoločenstvom, Parížskej dohody a záležitostí WTO.

Ázia, Stredná Ázia a Tichomorie

Stretnutie ministrov zahraničných vecí Ázia – Európa sa konalo v decembri v Madride a zameralo sa na spoločné hodnoty a spoločné výzvy, a to najmä na účinný multilateralizmus založený na pravidlách**.**

V januári sa na zasadnutí ministrov členských štátov organizácie ASEAN a EÚ v zásade dohodlo, že vzťahy by sa mali povýšiť na strategické partnerstvo a v júni Rada EÚ[23] podpísala dohodu o voľnom

[22] http://www.arei.org/**.**

[23] Vo februári 2020 nasledovala ratifikácia Európskym parlamentom a následne 1. augusta 2020 nadobudla platnosť dohoda o voľnom obchode.

obchode a dohodu o ochrane investícií s Vietnamom, po ktorej v októbri nasledovala rámcová dohoda o účasti.

V apríli Rada predĺžila reštriktívne opatrenia voči Mjanmarsku o ďalší rok vrátane cielených reštriktívnych opatrení voči jednotlivcom**.**

Iniciatíva o zodpovedných dodávateľských reťazcoch v Ázii je spoločnou iniciatívou vo výške 9,5 milióna EUR financovanou nástrojom partnerstva na zlepšenie dodržiavania ľudských práv, pracovných a environmentálnych noriem v podnikoch s dodávateľskými reťazcami v Číne, na Filipínach, v Japonsku, Mjanmarsku, Thajsku a vo Vietname.

V roku 2019 sa nástroj na podporu stability a mieru zameral na riešenie nenávistných prejavov a na predchádzanie násilnému extrémizmu v celom regióne. Nástroj na podporu stability a mieru sa po veľkonočných bombových útokoch na Srí Lanke rýchlo zmobilizoval, aby pomohol posilniť boj proti terorizmu a predchádzať násilnému extrémizmu na Srí Lanke a Maldivách.

Región rozširovania

Komisia pokračovala v podpore krajín zapojených do procesu rozširovania s cieľom zlepšiť ich pripravenosť na pristúpenie k EÚ a presadzovať regionálnu spoluprácu v rámci západného Balkánu a s EÚ. Ročný balík pre rozšírenie bol prijatý 29. mája. Vďaka ďalšiemu pokroku Albánskej republiky a Severomacedónskej republiky Komisia zotrvala na svojom odporúčaní začať prístupové rokovania. V októbri sa Európska rada rozhodla vrátiť k otázke rozšírenia, a to ešte pred ďalším samitom EÚ – západný Balkán. Rokovania sa oficiálne začali v marci 2020.

V rámci nástroja predvstupovej pomoci EÚ poskytla 880,7 milióna EUR na 39 projektov v oblasti dopravnej a energetickej prepojenosti, pričom tieto projekty by mali pritiahnuť investície vo výške viac než 3,2 miliardy EUR.

Komisia v máji vydala svoje stanovisko k žiadosti Bosny a Hercegoviny o členstvo v EÚ[24], v ktorom uviedla, že rokovania o pristúpení by sa mali začať po tom, ako Bosna a Hercegovina dosiahne správny súlad s kritériami členstva. Rada v decembri prijala závery[25] k stanovisku Komisie, ktoré uvítala.

V súvislosti s Tureckom Rada v novembri zaviedla reštriktívne opatrenia vzhľadom na nepovolené vrtné práce Turecka vo východnom Stredozemí[26] a rozhodla sa obmedziť dvojstrannú pomoc v rámci nástroja predvstupovej pomoci a znížiť poskytovanie úverov Európskou investičnou bankou. EÚ naďalej podporovala občiansku spoločnosť a medziľudské kontakty, pričom sa pokračovalo aj v spolupráci v oblasti podpory sýrskych utečencov a riadenia migrácie a plný prevádzkový rozpočet nástroja pre utečencov v Turecku bol pridelený do konca roka 2019.

[24] https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/COUNTRY_19_2778.

[25] https://www.consilium.europa.eu/sk/press/press-releases/2019/12/10/council-conclusions-on-commission-opinion-on-bosnia-and-herzegovina-s-application-for-membership-of-the-european-union/.

[26] https://www.consilium.europa.eu/sk/press/press-releases/2019/11/11/turkey-s-illegal-drilling-activities-in-the-eastern-mediterranean-council-adopts-framework-for-sanctions/.

Európske susedstvo

V roku 2019 EÚ pokračovala vo vykonávaní revidovanej európskej susedskej politiky, mobilizovala značnú podporu pre svoje štyri zmenené priority[27] a plne zohľadnila zásady diferenciácie, spoločného vlastníctva a prístupu založeného na stimuloch.

Vo východnom susedstve je vidieť dobrý pokrok vo vykonávaní „20 cieľov východného partnerstva do roku 2020“, a to najmä v oblasti hospodárstva, prepojenosti, medziľudských kontaktov a dobrej správy vecí verejných.

Východné partnerstvo oslávilo v roku 2019 svoje 10. výročie, pričom na podujatí na vysokej úrovni sa zdôraznili významné úspechy v podpore hospodárstva a obchodu, energetickej efektívnosti, úlohy občianskej spoločnosti a liberalizácie vízového režimu. V roku 2019 sa začala komplexná konzultácia o budúcnosti východného partnerstva[28], v rámci ktorej prišlo viac než 200 príspevkov od širokého spektra zainteresovaných strán.

Po ukončení rokovaní o dohode o zjednodušení vízového režimu a readmisii s Bieloruskom v roku 2019 využívajú teraz všetky krajiny východného partnerstva výhody jednoduchšieho cestovania do EÚ.

V reakcii na konflikt na východe Ukrajiny EÚ pokračovala v poskytovaní humanitárnej podpory a pomoci na stabilizáciu a skorú obnovu. EÚ okrem toho zmobilizovala a poskytla osobitnú podporu regiónu Azovského mora.

Iniciatíva EÚ „Dohovor primátorov a starostov“ pomáha takmer 400 obciam v krajinách východného partnerstva plniť si záväzky v oblasti udržateľnej energie a klímy.

Zmiernenie vplyvu dlhotrvajúcej sýrskej krízy bolo v roku 2019 v južnom susedstve naďalej prioritou. Na tretej bruselskej konferencii o podpore budúcnosti Sýrie a okolitého regiónu v apríli sa opätovne potvrdila angažovanosť EÚ.

V júni bolo prijaté spoločné politické vyhlásenie s Marokom, pričom akčný plán EÚ – Maroko a jednotný rámec podpory boli predĺžené do konca roka 2020. V januári boli akčné plány EÚ – Izrael aj EÚ – Palestínska samospráva predĺžené o 3 roky.

EÚ v Tunisku podporila prezidentské voľby v septembri a parlamentné voľby v októbri, ktoré ďalej upevnili jeho prechod k demokracii, a takisto naďalej podporovala prechod Líbye k stabilite a bezpečnosti v krajine, a to napriek bezpečnostnej situácii v krajine.

Misie v rámci spoločnej bezpečnostnej a obrannej politiky pôsobili na Ukrajine, v Kosove*
a v Gruzínsku.

Latinská Amerika a Karibik

EÚ v apríli prijala novú stratégiu pre Latinskú Ameriku a Karibik (LAK) – „Európska únia, Latinská Amerika a Karibik: spájanie síl pre spoločnú budúcnosť“[29] – založenú na partnerstvách v oblasti prosperity, demokracie, odolnosti a účinnej globálnej správy vecí verejných.

[27] Medzi prioritné oblasti európskej susedskej politiky patrí dobrá správa vecí verejných, demokracia, ľudské práva a právny štát, hospodársky rozvoj v záujme stabilizácie, bezpečnosť a migrácia a mobilita.

[28] https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/news_corner/news/european-union-opens-structured-consultation-future-eastern-partnership_en.

[29] JOIN(2019) 6 final zo 16. apríla 2019.

Pri vykonávaní partnerstiev EÚ v krajinách Latinskej Ameriky a Karibiku sa dosiahol pokrok prostredníctvom politických a obchodných dohôd. V júli sa v zásade dosiahla dohoda o obchodnej časti dohody o pridružení medzi EÚ a Mercosurom (Argentína, Brazília, Paraguaj a Uruguaj). Rokovania s Mexikom o modernizovanej globálnej dohode boli ukončené s výnimkou zoznamu subjektov verejného obstarávania na nižšej ako ústrednej úrovni.

Opatrenia nástroja partnerstva zahŕňali projekt na posilnenie ochrany duševného vlastníctva v regióne v súlade s príslušnými dohodami WTO a EÚ o voľnom obchode. Projekt vo výške 9,5 milióna EUR podporuje zodpovedné obchodné praktiky v Argentíne, Brazílii, Čile, Ekvádore, Kolumbii, Kostarike, Mexiku, Paname a Peru.

Vo Venezuele mala zdĺhavá politická a humanitárna kríza značný vplyv na región, najmä v dôsledku bezprecedentných migračných tokov. EÚ zvýšila tlak na režim prostredníctvom cielených reštriktívnych opatrení vzhľadom na pretrvávajúce zhoršovanie situácie v oblasti demokracie, právneho štátu a ľudských práv a zároveň zvýšila pomoc obyvateľom a venezuelským migrantom.

V roku 2019 EÚ naďalej podporovala vykonávanie mierovej dohody v Kolumbii vrátane poskytovania podpory výboru pre objasňovanie pravdy, spolužitie a neopakovanie situácie.

Prostredníctvom nástroja na podporu stability a mieru sa v Mexiku podporovali komunity pozdĺž severnej hranice s cieľom pomôcť žiadateľom o azyl a utečencom zlepšením prístupu k verejným službám.

EÚ a Tichomorská aliancia podpísali v septembri spoločné vyhlásenie o ďalšom posilnení spolupráce a dialógu.

Blízky východ/región Perzského zálivu

Prostredníctvom nástroja partnerstva v úzkej spolupráci s Európskou službou pre vonkajšiu činnosť, delegáciami EÚ a útvarmi Komisie sa v regióne Perzského zálivu dosiahli významné výsledky v oblastiach, ako sú technológie čistej energie, energetická efektívnosť, zmena klímy a hospodárska diverzifikácia. Väčšina projektov sa týka šiestich krajín Rady pre spoluprácu v Perzskom zálive (GCC) a zahŕňa odbornú sieť EÚ – GCC v oblasti čistej energie, dialóg o hospodárskej diverzifikácii medzi GCC a EÚ, partnerstvo EÚ v oblasti politiky a aktívnej pomoci a projekt na prípravu regionálneho rádiologického systému varovania a výmeny údajov.

V Iraku EÚ pokračovala v práci na procese stabilizácie, reformy po konflikte, zodpovednosti a inkluzívneho procesu zmierenia. Nástroj na podporu stability a mieru podporoval OSN pri digitalizácii dôkazov o zločinoch spáchaných Islamským štátom a pomohol zlepšiť riadenie hraníc na iracko-jordánskej hranici.

V Jemene EÚ naďalej podporuje stabilizačné úsilie a mierový proces. V reakcii na Štokholmskú dohodu z konca roka 2018 sa poskytla podpora sprostredkovateľskému úsiliu, fondu OSN na budovanie mieru a konkrétnym iniciatívam, ako je dohoda o prístave v al-Hudajda.

* Týmto označením nie sú dotknuté pozície k štatútu a označenie je v súlade s rezolúciou BR OSN č. 1244/1999 a so stanoviskom Medzinárodného súdneho dvora k vyhláseniu nezávislosti Kosova.